

СХВАЛЕНО
рішенням Комітету
Верховної Ради України
з питань аграрної
та земельних політики
від 08.07.2022, протокол № 95

РЕКОМЕНДАЦІЇ
комітетських слухань на тему:
«Аграрні інновації як фактор росту української економіки»

Відповідно до плану роботи Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики 23 червня 2022 року на базі компанії «Агропродсервіс» в Тернопільській області відбулися виїзні комітетські слухання на тему: «Аграрні інновації як фактор росту української економіки».

ПАП «Агропродсервіс» є вертикально інтегрованим багатопрофільним підприємством з замкнутим сільськогосподарським виробничим циклом. В групі компаній працює майже 2,5 тис. осіб. За 2021 рік сплачено до бюджетів всіх рівнів понад 215 млн. гривень.

«Агропродсервіс» є одним з аграрних лідерів України. Успішно компанія розвиває молочне скотарство, свинарство, птахівництво, галузь насінництва та рослинництва. Підприємство практично з нуля відроджує в області м'ясне скотарство та м'ясну переробку, в тому числі, її консервацію. У власності компанії є елеватори, потужністю більше 300 тис. тонн одночасного зберігання, насінневий, комбікормовий, соєвий та бетонні заводи. Компанія відновила роботу Тернопільського м'ясокомбінату, активно освоює нішу м'ясної переробки та консервації, створює та розвиває власну мережу ритейлів.

Засновники та керівництво підприємства на перше місце ставлять соціальну відповідальність бізнесу за стан справ в державі, за продовольчу безпеку України. Головною цінністю компанії, є колектив. І найбільше компанія дорожить саме людьми: партнерами, пайовиками, покупцями.

Під час заходу було заслухано та обговорено інформацію Першого заступника Міністра аграрної політики та продовольства України Висоцького Т.М., доповіді і пропозиції представників державних органів влади, представників суб'єктів господарювання.

Учасники комітетських слухань відзначили наступне.

Триваюча війна в Україні вже спричинила багато тисяч жертв серед мирного цивільного населення, руйнування цивільної та іншої критично важливої інфраструктури.

За результатами «Огляду збитків від війни в сільському господарстві України», підготовленого Центром досліджень продовольства та землекористування KSE Institute спільно з Міністерством аграрної політики та продовольства України загальні збитки внаслідок воєнних дій у сільському господарстві України сягнули 4,3 млрд доларів США.

У структурі пошкоджень найбільші втрати фіксуються внаслідок знищення або часткового пошкодження сільськогосподарських угідь та незбору врожаю – 2,135 млн дол. США. Сільськогосподарські землі зазнали двох значних видів пошкоджень – мінне забруднення та пряме фізичне пошкодження. Вартість обстеження земель з високим ризиком мінного забруднення та розмінування постраждалих територій оцінюється в 436 млн доларів США.

Оціночна вартість загиблих тварин складає понад 136 мільйонів доларів США. Орієнтовна кількість тварин, які загинули внаслідок агресії росії у постраждалих районах становить 42 тис. голів овець і кіз, 92 тис. голів великої рогатої худоби, 258 тис. свиней та понад 5,700 тис. голів птиці.

Південні регіони, які зараз потерпають від окупації РФ та важких боїв, також є регіонами з найбільш розвинутою іригаційною інфраструктурою. Орієнтовна вартість заміни та ремонту пошкодженої іригаційної інфраструктури становить 225 млн доларів США.

Окрім прямого пошкодження земель – окупація, військові дії та мінне забруднення обмежують доступ фермерів до полів і можливості для збору врожаю. Орієнтовно, 2,4 млн га озимих культур загальною вартістю у 1 млрд. 435 млн. доларів США залишаться незібраними внаслідок російської агресії.

Сільськогосподарська техніка та обладнання також зазнають пошкоджень в результаті обстрілів, авіаударів та бойових дій, що відбуваються в безпосередній близькості. Орієнтовна вартість заміни та ремонту пошкодженого машинного обладнання становить 926,1 млн доларів США.

Є свідчення про те, що росія цілеспрямовано знищує елеваторні потужності з метою послаблення українського агросектору. Загальна сума збитків внаслідок пошкодження або знищення зерносховищ оцінюється у 272 млн доларів США.

Так, бойові дії на території України, зупинили експорт українських зернових та олійних культур. Через блокаду українських морських портів на світовий ринок не потрапило 7 млн тонн пшениці, 14 млн тонн зерна кукурудзи, 3 млн тонн соняшникової олії і 3 млн тонн соняшникової макухи, а також інших культур. Це вже призвело до рекордного зростання цін на світовому ринку та неминуче буде мати наслідком світову продовольчу кризу і зростання інфляції.

Очевидно, що подорожчання вартості зернових внаслідок скорочення пропозиції по ланцюжку тягне за собою також і подорожчання базових продовольчих продуктів. І це стосується не лише найбідніших країн Азії та Африки. Значне подорожчання продуктів харчування та високу інфляцію відчують також і громадяни розвинених країн. Це відбуватиметься, в тому числі за рахунок того, що держави, які звикли формувати резерви сільськогосподарської продукції, а також ті держави, які не робили цього раніше, на фоні занепокоєння ситуацією та цілком логічним бажанням забезпечити власну продовольчу безпеку будуть нарощувати резерви. Тому, матимемо ефект накладення ще більшого попиту на і так занижену пропозицію.

З огляду на це, критично важливим є розблокування експорту української сільськогосподарської продукції будь-яким можливим шляхом – як розблокуванням морського шляху на півдні України через наші порти, так і встановленням сухопутного коридору залізницею в сторону балтійських портів.

Україна завжди була надійним гарантом продовольчої безпеки у світі та не обмежувала постачання продовольства навіть у важкі часи пандемії. Саме тому розвиток галузей рослинництва та тваринництва залишається важливою умовою продовольчої безпеки, сталого соціально-економічного стану держави та істотним резервом експорту сільськогосподарської продукції.

Попри все, Україна продовжує працювати над наближенням українського законодавства до норм ЄС й виконання Україною зобов'язань в рамках СОТ та Угоди про Асоціацію Україна-ЄС.

Стан галузі насінництва

Для забезпечення посіву прогнозованих площ щорічно необхідно мати до 3 млн тонн високоякісного насіння основних сільськогосподарських культур.

Щорічно суб'єктами насінництва та розсадництва виробляється 1,2 – 1,4 млн тонн насіння озимих культур високих категорій та 700 – 900 тис. тонн насіння ярих сільськогосподарських культур, з яких 500 – 550 тис. тонн складають зернові та зернобобові культури.

Предметом першочергової уваги для посівної кампанії завжди є підготовка необхідних обсягів високоякісного насіння.

Для забезпечення процесу сертифікації насіння задіяно:

уповноважених органів з сертифікації насінневої продукції – 5, в тому числі 4 приватної форми власності;

аудиторів із сертифікації (агрономів-інспекторів) – 313 (з них 123 державних та 190 приватних (незалежних) аудиторів).

Для міжнародної торгівлі насінневою продукцією, на базі державного підприємства «Державний центр сертифікації та експертизи сільськогосподарської продукції» функціонує центральна лабораторія, яка акредитована та сертифікує насіння за стандартами Міжнародної асоціації з контролю за якістю насіння ISTA. Зазначеним підприємством, також здійснюється маркування насіння та видача сертифікатів міжнародного зразка Організації економічного співробітництва та розвитку, які визнаються 60-ма країнами-учасниками ОЕСР (в тому числі країнами ЄС).

Наукове забезпечення насінництва здійснюють науково-дослідні установи Національної академії аграрних наук України (46 інститутів та дослідних станцій, біля 135 дослідних господарств), Національної академія наук України та інші науково-дослідні установи, наукові організації та фізичні особи, які займаються дослідженнями у галузі насінництва.

Попит на насіння в Україні наразі задовольняється вітчизняною, зарубіжною селекцією та імпортом насіння.

Частка імпортованого насіння у структурі насінневих посівів по ряду культур значна, зокрема соняшнику – 50% (імпорт – понад 20 тис. тонн), кукурудзи 30% (імпорт – 35 тис. тонн). Співвідношення виробництва насіння цукрових буряків до імпорту становить 1:3.

На сьогодні до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні внесено 13 826 сортів рослин, в тому числі 38% вітчизняної селекції (із них у 2021 році – 1459 сортів, у 2022 – 413 сортів). Частка сортів системи НААН становить 25 %.

На українському ринку працюють ряд іноземних насінневих компаній Байер, Кортєва, Євраліс Семанс, MAS Seeds Україна, КВС. Діють інвестиційні проекти (насінневі заводи) цих компаній, зокрема:

насінневі заводи по доробці (кондиціонуванню) насіння кукурудзи та соняшнику: Байер (ТОВ «Монсанто-Україна»), ТОВ «Стасі Насіння» (Кортєва), ТОВ «Черліс» (Євраліс Семанс), ТОВ «MAS Seeds Україна», ТОВ «КВС-Україна»;

насінневий завод по переробці насіння цукрових буряків «Сесвандерхаве – Україна».

Попит на імпортоване насіння ряду культур від транснаціональних компаній значно перевищує обсяги постачання насіння вітчизняних селекційних компаній різних форм власності через їх недостатню маркетингову активність на внутрішньому ринку та недостатній розвиток і фінансування інноваційних проектів в селекції та насінництві, в тому числі переоснащення потужностей з виробництва та зберігання насінневої продукції.

Водночас, вітчизняні селекціонери намагаються максимально задовольнити потреби в рослинництві та більш критично підходять до питання адаптації сортів і гібридів до різних вимог та уважно ставляться до вибору технологій посіву. На сьогодні основний акцент робиться не тільки на те, вітчизняний сорт чи іноземний, а і на його продуктивність. Кожний створений сорт розглядається як інновація. Протягом останніх 10 років вітчизняні селекціонери мають можливість користуватися досягненнями світової селекції. Сьогодні наука дозволяє приватним компаніям працювати поруч із державними інституціями та конкурувати на рівні. І це, фактично, дозволило удвічі збільшити, наприклад, урожайність соняшнику та ріпаку.

Одним із завдань Програми Уряду є забезпечення розвитку виробництва насіння. Збільшення валового виробництва можливо здійснити за рахунок новітніх технологій вирощування, інноваційних розробок в селекції і насінництві. Лише за рахунок нового сорту та якісного насіння можна досягти підвищення урожайності на 15-20% відсотків.

На сьогодні, поряд з впровадженням сучасних сортів і гібридів, освоєнням новітніх технологій вирощування, необхідно раціонально використовувати біокліматичний потенціал і зональні природно-кліматичні умови із фінансуванням інноваційних проектів в селекції та насінництві, в тому числі переоснащення потужностей з виробництва та зберігання насінневої продукції.

Стратегія держави у суттєвому розвитку сфери насінництва – удосконалювати реєстрацію сортів рослин та сертифікації насінневої продукції шляхом дерегуляції процедур та запровадження зручних електронних сервісів. Відповідні зміни представлені у проекті Закону України «Про внесення змін до законів України «Про охорону прав на сорти рослин» та «Про насіння і садивний матеріал» (реєстр. № 3680-д від 16.07.2021).

Подальше становлення вітчизняної селекції і насінництва, вихід на міжнародний ринок насіння, залучення іноземних інвестицій для створення інфраструктури насінництва, підвищення конкурентоздатності українського насіння не може відбутися без відповідності міжнародним стандартам насіння, виробленого в Україні.

Так, Україна стала членом у міжнародних організаціях, зокрема Міжнародної асоціації тестування насіння (ІСТА) та учасником Насінневих Схем Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР); прийнято закони України «Про приєднання України до Схеми сортової сертифікації насіння зернових культур, Схеми сортової сертифікації насіння кукурудзи та сорго Організації економічного співробітництва та розвитку» та «Про приєднання України до Схеми сортової сертифікації насіння хрестоцвітних та інших олійних або прядивних культур та Схеми сортової сертифікації насіння цукрового та кормового буряка Організації економічного співробітництва та розвитку».

Зазначені вище заходи дозволяють здійснювати сертифікацію насіння, виробленого в Україні відповідно до міжнародних вимог та видавати сертифікати та етикетки міжнародного зразка, які визнаються 60-ма країнами-учасниками ОЕСР.

З часу приєднання України до Насінневих схем ОЕСР біля 400 сортів і гібридів української селекції внесені до Переліку сортів ОЕСР і у зв'язку із розширенням участі у схемах ця кількість буде збільшуватися.

Здійснено ряд заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (щодо торгівлі насінням).

Насінневий сектор України має великий потенціал в частині виробництва та експорту, однак частка насіння у зовнішній торгівлі поки є вкрай незначною. Перспективним ринком є країни ЄС, які вимагають особливої процедури перевірки системи офіційного контролю та сертифікації насіння в країні виробництва.

У 2015 році Україна успішно пройшла таку перевірку щодо зернових культур і довела, що наша система організована належним чином. Про що свідчить відповідне рішення Європарламенту від 21 жовтня 2020 року № 2020/1544. Насінневі компанії отримали право експорту на європейський ринок насіння зернових культур: пшениця, тритікале, овес, ячмінь, рис, жито, кукурудза та сорго, вироблене в Україні.

У стратегічних планах держави суттєво розширити перелік культур, дозволених до експорту. Директорату Європейської Комісії з питань охорони здоров'я та безпеки харчових продуктів у листопаді 2021 року надіслано відповідний лист про намір України отримати еквівалентність сертифікації ЄС насіння олійних культур та буряків, зокрема еквівалентність контролю за селекцією та польовим інспектуванням посівів, призначених для виробництва насіння в Україні, з метою реалізації насіння сортів української селекції на європейському ринку.

Стан галузі тваринництва

Розвиток галузі тваринництва містить певні можливості для розширення номенклатури продукції і відповідно створення доданої вартості на кожному з етапів у ланцюзі «тваринницька сировина – заготівля – переробка – готова продукція – логістична складова (різні канали реалізації) – споживач».

У зв'язку з воєнними діями зруйновано тваринницькі ферми, а місцями і повністю знищено поголів'я сільськогосподарських тварин в господарствах

України, порушено ланцюги переробки продукції тваринництва, значно зросла вартість логістики, вартість утримання тварин.

Військові дії та обмеженість доступу товаровиробників до ресурсів негативно позначаються на виробництві сільськогосподарської продукції у всіх регіонах країни. Проте, найбільше потерпають ті області, де відбуваються бойові дії. Розраховувати на вироблену продукцію на цих територіях при прогнозуванні балансів попиту і пропозицій буде можливим лише після встановлення миру.

Так, частка виробництва продукції тваринництва в областях, на території яких відбуваються воєнні дії складає: реалізація на забій сільськогосподарських тварин (в живій масі) – 15 %; виробництво молока – 22 %; виробництво яєць – 22 %.

Відсоток наявності поголів'я сільськогосподарських тварин в регіонах, на територіях яких відбуваються воєнні дії складає: велика рогата худоба – 18 % (корови – на 20 %); свині – 27 %; вівці та кози – 18 %; птиця – 20 %.

Суб'єкти господарювання, які працюють на мирних територіях повністю забезпечують внутрішній ринок продовольством, який цілком задовольняє мінімальні норми споживання, а також має певні ресурси для задоволення експортного попиту на тваринницьку продукцію, зокрема м'ясо птиці, яйця курячі, певні види молочної продукції.

Згідно з прогнозними балансами попиту і пропозицій виробництво молока усіма категоріями господарств у 2022 року прогнозується на рівні 7,3 млн тонн, виробництво м'яса – на рівні 2,5 млн тонн; обсяги експорту молока та молокопродуктів будуть становити на рівні – 150 тис. тонн, імпорт молока та молокопродуктів – 720 тис. тонн; обсяги експорту м'яса та м'ясопродуктів – 526 тис. тонн, імпорт м'яса та м'ясопродуктів – 253 тис. тонн

За даними Держмитслужби за січень-квітень 2022 року:

експорт молока і молокопродуктів склав 74,8 тис. тонн (в перерахунку на молоко), що на 33,5% менше до відповідного періоду 2021 року. Вартість склала 53,3 млн дол. США, що на 8,8 млн дол. США менше до відповідного періоду минулого року;

імпорт молока і молокопродуктів склав 140,0 тис. тонн (в перерахунку на молоко), що на 42,7% менше до 2021 року. Вартість склала 75,1 млн дол. США, що на 35,3 млн дол. США менше до відповідного періоду минулого року.

експорт м'яса та м'ясопродуктів склав 125,5 тис. тонн (в перерахунку на м'ясо), що на 19,2% менше до відповідного періоду 2021 року. Вартість склала 275,7 млн дол. США, що на 47,0 млн дол. США більше до відповідного періоду минулого року;

імпорт м'яса та м'ясопродуктів склав 63,1 тис. тонн (в перерахунку на м'ясо), що на 11,0% менше до відповідного періоду 2021 року. Вартість склала 80,4 млн дол. США, що на 10,1 млн дол. США більше до відповідного періоду минулого року;

експорт яєць та яєчної продукції склав 8,1 тис. тонн, що на 52,9 менше до відповідного періоду 2021 року. Вартість склала 12,7 млн дол. США, що на 8,2 млн дол. США менше до відповідного періоду минулого року;

імпорт яєць та яєчної продукції склав 0,8 тис. тонн, що на 27,3 % менше до відповідного періоду 2021 року. Вартість склала 2,5 млн дол. США, що на 1,6 млн дол. США менше до відповідного періоду минулого року.

Регламентом Європейського Парламенту та Ради № 2022/870 про тимчасові заходи з лібералізації торгівлі, що набув чинності 4 червня 2022 року доповнено можливості, які мають українські експортери відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Даним рішенням, в тому числі, призупинено усі тарифні квоти для сільськогосподарської продукції, що має стати стимулом для вітчизняних виробників.

В свою чергу, лібералізація торгових відносин передбачає, що Україна буде дотримуватися європейських правил: походження товарів та відповідних процедур в рамках Угоди про асоціацію, утримання від будь-яких нових обмежень на імпорт з ЄС, повага України до демократичних принципів, прав людини та основних свобод, верховенства права, боротьба з корупцією. Ці нові правила діятимуть рік і допоможуть українським виробникам та експортерам витримати навантаження війни та зміцнити свої позиції на європейському ринку.

Інновації в тваринництві.

Сучасний розвиток будь-якого підприємства, галузі, країни неможливий без впровадження та використання інновацій та техніко-технологічних рішень, оскільки рівень активізації останніх визначають загальний рівень конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках. Адже всеохоплююче впровадження інновацій сприяє підвищенню продуктивності праці, економії різних видів ресурсів, скороченню витрат та зниженню собівартості аграрнопродовольчої продукції, нарощуванню обсягів і підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва, що впливає на залучення інвестицій.

Сільське господарство України, незважаючи на нестабільність інноваційної активності, намагається інтегрувати передові науково-технічні розробки й адаптувати їх у власне виробництво.

Тому, враховуючи останні тренди, акцент при відновленні галузі тваринництва варто робити на застосування інноваційних та енерговідновлювальних технологій з використанням сонячної енергії, енергій вітру, біогазових установок тощо.

За нинішніх умов доцільно використати закордонний досвід інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств, взявши за основу такі напрями розвитку:

- 1) раціональне й ефективне використання кормів і покращення їх якості;
- 2) впровадження енергозберігаючих та інтенсивних технологій;
- 3) модернізація, технічне переозброєння та автоматизація процесу виробництва молока;
- 4) створення інтелектуальних ферм, де об'єднуються процеси годівлі та доїння корів і управління тваринницьким господарством.

У молочному скотарстві яскравим прикладом і однією з базових концепцій Smart Farm є система добровільного доїння з використанням роботизованих боксів і доїльних залів, яка охоплює принципи побудови збалансованої ферми і відповідає екологічним вимогам безпечного виробництва продукції. Основним робочим елементом роботизованої системи доїння є багатофункціональний маніпулятор, сконструйований за принципом людської руки, що забезпечує процес доїння, незважаючи на різноманітну форму й розташування вимені.

Довідково: один робот здатний обслуговувати у середньому до 70 корів. Він дає змогу однаково ефективно контролювати багато інших технологічних факторів як у великих, так і малих господарствах. Такий підхід дає змогу повністю контролювати продуктивність тварин та виявляти і лікувати мастит на ранніх стадіях.

Економічна ефективність виробництва свинини тісно пов'язана з організацією виробництва, використанням кормів, технологією утримання та годівлі. Є сенсори, які контролюють температуру і вологість у приміщенні, а також активність тварин. Система повітропроводів і вентиляторів дає змогу імітувати легкий бриз (вітер зі швидкістю близько 2 м/с), знижуючи температуру повітря і запобігаючи скупченню парів аміаку. Таким чином, свині можуть легше переносити стрес, зумовлений спекою.

У птахівництві є багато трудомістких і одноманітних процесів, (прибирання та дезінфекція, збирання яєць та інше), які можна інтенсифікувати й автоматизувати за допомогою роботів. Наприклад, робот, який у процесі чистки і дезінфекції пташника створює карту, де зазначено місця виконаної роботи. Робот постійно рухається, спонукає птахів постійно рухатися, навчає курей не відкладати яйця на підлогу. Крім цього, робот працює автономно і постійно випромінює світло і, за необхідності, видає звуки або музику. Іншим важливим аспектом є рух у напрямі біобезпеки ферми, оскільки зменшується контакт людини з птахами.

Для того, щоб забезпечити у найближчій перспективі високо інтенсивний розвиток молочного і м'ясного скотарства, свинарства та птахівництва необхідно модернізувати тваринницькі приміщення, оновити ресурсну базу тваринницьких підприємств, підвищити їхню конкурентоспроможність на внутрішньому ринку. Реалізація такого роду заходів забезпечить стабільність існування і розвитку тваринництва та прибутковість виробництва тваринницької продукції.

Довідково: З метою покращення продуктивності та доступу у цільових ланцюгах доданої вартості продовжується реалізація програми спрямованої на впровадження нових технологій та підвищення продуктивності і якості продукції. Впродовж 2021 року та по теперішній час за підтримки проекту «Програма USAID з аграрного і сільського розвитку (АГРО)»:

розпочато впровадження 8 проектів спрямованих на збільшення виробництва крафтової продукції;

розроблені та підготовлені для розповсюдження типові проектно-технічні документи для малих сироварень, цехів переробки м'яса, сервісно-забійних цехів птиці;

розпочато створення «Центру з комплексної підтримки розвитку тваринництва в особистих селянських та сімейних фермерських господарствах - «Farming Development Center». Завершено комплектацію центру, розроблено маркетинговий план надання послуг. Проведені виїзні семінари в Харківській, Полтавській, Миколаївській областях і розпочато надання сервісно-консультаційних послуг;

в рамках створення мережі «Демо-ферм» та «КООП-демо» в Україні створено та презентовано на національному та міжнародному рівні гео-портал Демо-фермер, який містить інформацію про діяльність та послуги 50 демо господарств і оновлюється по мірі надходження даних. Налагоджено

партнерство з європейським проектом NEFERTITI. Розпочата практична навчальна програма для учасників проекту та інше.

Галузь тваринництва потребує відновлення. Згідно з даними Держстату у 2021 році в Україні налічувалося 2,2 тис. господарств із розведення понад 1 млн голів великої рогатої худоби (з них 424 тис. корів), 622 господарств – з вирощування свиней, 510 господарств – утримували овець, 103 господарств – утримували кіз.

Кількість підприємств з переробки й виробництва тваринницької продукції коливалось в межах від 600 до 400 підприємств. Як показала ситуація більшість виробництв зіштовхнулись із проблемою «вузького й однотипного» асортименту, застарілого обладнання, заскорузлого управління.

Очевидною постало питання побудови логістичних ланцюжків та інфраструктурних об'єктів. Потрібно спрогнозувати внутрішній попит та експортні групи (позиції) товарів, вибудувати відповідні моделі, залучити найкращих фахівців та найновіші технології, передбачити максимальну роботизацію виробничих процесів. З цією метою пропонується створення вертикально інтегрованих кластерів з будівництвом потужностей модульного типу, що є інновацією в тваринництві країни.

Так, у період відновлення миру, постає гостра потреба у відновленні галузі тваринництва шляхом будівництва 150 типових ферм для вирощування великої рогатої худоби, 56 свиноферм та 8 птахоферм сприятиме відновленню 120,0 тис. голів корів, 67 тис. голів основних свиноматок, 8 млн голів курей-несучок.

Також шляхом зазначеного будівництва буде створено 9 тис. нових робочих місць, з яких у скотарстві – 4,8 тис. роб. місць, у свинарстві – 1,3 тис. роб. місць, у птахівництві – 3,2 тис. роб. місць.

Забезпечення годівлі тварин у новостворених тваринницьких фермах буде здійснено за рахунок створення 214 потужностей зі зберігання зерна та виробництва кормів.

Це дасть змогу щорічно забезпечити вирощування 21 тис. тонн великої рогатої худоби в живій масі та 289,44 тис. тонн свиней в живій масі, переробляти 876 тис. тонн молока в рік та виробляти 2,16 млрд штук яєць.

Переробка продукції тваринництва буде організована на 15 цехах з переробки молока, 17 забійних цехах великої рогатої худоби та 7 забійних цехах з переробки свинини, а також 3 потужностей з переробки яєць.

Утилізації/видалення побічних продуктів тваринного походження обсягом 3,4 тис. тонн буде забезпечена за рахунок функціонування від 10 до 15 пересувних утилізаційних крематоріїв та роботи 2 нових ветсанзаводів.

Для здійснення цих заходів необхідно залучити фінансування обсягом близько 50,0 млрд гривень.

Крім цього задля стимулювання відновлення, збереження і збільшення поголів'я сільськогосподарських тварин, як джерела наповнення фонду споживання та створення нових робочих місць, розвитку сільськогосподарського підприємництва та забезпечення продовольчої безпеки – необхідне відновлення державної підтримки галузі за рахунок видатків державного бюджету шляхом впровадження програм прямої підтримки розвитку тваринництва.

Пропонується, після закінчення воєнних дій, запровадити нові напрями державної підтримки, зокрема, дотації на придбання маточного поголів'я

племінних та високопродуктивних тварин (необхідний обсяг фінансування 1015,0 млн. гривень), надання дотації за утримання поголів'я сільськогосподарських тварин та бджолиних сімей (необхідний обсяг фінансування 4 550,0 млн. гривень) та дотації на вирощування ремонтних телиць та бичків до вагових кондицій (400,0 тис. гривень). Також здійснення фінансування відновлення пошкоджених (зруйнованих) тваринницьких ферм та комплексів (550,0 тис. гривень).

Потреба у коштах складає 6 515,0 млн. гривень кожного року протягом хоча б трьох років поспіль.

Враховуючи вищезазначене, з метою ефективного економічного зростання аграрної галузі шляхом впровадження інновацій в сільське господарство, учасники комітетських слухань **р е к о м е н д у ю т ь**:

I. Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики:

1. Забезпечити контроль за виконанням даних рекомендацій комітетських слухань.

2. У разі надходження до Верховної Ради України в установленому порядку законопроектів, спрямованих та пов'язаних з розвитком насінництва та тваринництва, а також адаптації національного законодавства до європейських вимог, забезпечити їх першочерговий розгляд та супровід під час розгляду на пленарних засіданнях Верховної Ради України.

II. Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг пришвидшити підготовку до другого читання та подання на розгляд Верховної Ради України проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язковості використання рідкого біопалива (біокомпонентів) у галузі транспорту», реєстр. № 3356 – д.

III. Кабінету Міністрів України:

1. Розробити та подати на розгляд Верховної Ради України наступні проекти законів України:

- про внесення змін до Митного тарифу України щодо запровадження нульового експортного мита на вивезення великої рогатої худоби масою понад 300 кг та нульового імпортного мита на велику та дрібну рогату худобу;

- про державну підтримку сільського господарства України під час воєнного стану та у повоєнний період, яким передбачити першочергову підтримку вітчизняному тваринництву та переробній галузі.

2. Забезпечити реалізацію завдань передбачених Планом заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (щодо торгівлі насінням) та вимог Схем сортової сертифікації насіння Організації економічного співробітництва та розвитку.

3. Забезпечити супровід процедури отримання еквівалентності сертифікації ЄС насіння олійних культур та буряків, зокрема еквівалентність контролю за селекцією та польовим інспектуванням посівів, призначених для виробництва насіння в Україні, з метою реалізації насіння сортів української селекції на європейському ринку.

4. Невідкладно прийняти постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Технічного регламенту природного газу», передбачивши вступ в дію норми щодо встановлення максимального нормативного значення молярної частки кисню для біометану на рівні до 1%, одразу після її прийняття.

5. Розглянути можливість щодо:

- змін до порядку кваліфікаційної експертизи нових сортів сільськогосподарських культур європейської селекції, імплементававши дані з реєстру сортів Європейського Союзу в український реєстр сортів, скоротивши цим тривалість процедури реєстрації;

- запровадження контролю над використанням для посіву в сільськогосподарських підприємствах сертифікованого насіння. При продажі товарного зерна необхідно представляти документи щодо походження вихідного насіння (сертифікати, що засвідчують сортову та посівну якість насіння, атестати та свідоцтва на насіння);

- запровадження спрощеної системи оподаткування і розмитнення засобів захисту рослин та насінневого матеріалу, який завозиться з-за кордону. Дане питання пропонується вирішити, залучивши, як гарант – Аграрний фонд, наявність сільськогосподарської продукції в якому б стала гарантією забезпечення платоспроможності сільськогосподарських підприємств перед компаніями-виробниками засобів захисту рослин та насіння;

- дозволу безперешкодного руху по дорогах сільськогосподарської техніки під час збору врожаю в заводських габаритах;

- введення акцизного податку на солодкі газовані напої з подальшим переведенням 50% від суми на підтримку молочної галузі.

IV. Міністерству аграрної політики та продовольства України:

1. Внести зміни до наказу Міністерства аграрної політики та продовольства України № 553 від 16.11.2018 «Про затвердження Вимог щодо ввезення (пересилання) на митну територію України живих тварин та їхнього репродуктивного матеріалу, харчових продуктів тваринного походження, кормів, сіна, соломи, а також побічних продуктів тваринного походження та продуктів їх оброблення, переробки» щодо спрощення санітарних вимог при експорті та імпорті поголів'я (зокрема вимог щодо карантинів, переліку необхідних аналізів та методики забору матеріалів для них).